

Durmuş Hocaođlu

Demokrasi ve “Homojenlik” Problemi: I

Ayyıldız., 01 Mart 2000, Çarşamba., s.09
Durmuş Hocaođlu, Ayyıldız Sıra No: 127; 2000-044; Mart-01

Uzunca bir müddetten beri yoğun bir şekilde ve sık-sık dile getirilen ve büyükçe bir kısmı da ard niyetli ve başka maksatlara müteveccih olduğu birçok emâresinden âşikâre zâhir olan birçok tezlerden birisi de “homojenlik” konusudur. Tez kısaca şudur: Cumhuriyet, Türkiye’de bir homojenlik sağlamaya yönelmiştir; diğer bir ifâdeyle, Cumhuriyet’in bir “homojenlik projesi” vardır; bu proje, çağımızın gerçeklerine ve yükselen değerlerine aykırıdır; artık çağ, homojenlik değil heterojenlik çağıdır; heterojen kitlelerin bir arada yaşama çağıdır; küreselleşme, yerelleşme gibi değerlerin ve fiilî vâkıalarının durdurulamaz bir şekilde yükseldiği bir çağda homojenliği savunmak anakronizmdir; binâenaleyh, Türkiye’nin de siyâsetinin ve herşeyinin buna göre yeni baştan dizayn edilmesi şarttır.

Ve son nokta: Çağımızda Demokrasi de bu demektir.

Herşeyden önce şu husûsun zihinlere çok iyi kazınması gerekir: Demokrasi, farklı kimlik bilinçlenmesine sâhip, kendisini “diğeri karşısında farklı” hisseden “birden fazla halk”ın rejimi değildir; Demokrasi, muhtelif halkların rejimi değildir; Demokrasi sayı biri ile “bir” olan bir halkın, yâni, “bir adet halk”ın kendi-kendisini idâre ettiği; siyâsî irâdenin bu ayrışmamış, parçalanmamış, bütün ve bütüncül, yekpâre, monoblok halk kitlesine dayandığı; referansının ve meşrûiyet kaynağının bu monoblok kitle olduğu, sâdece ve yalnız bu monoblok kitleye karşı — ve gerçek mânâda — sorumlu olduğu bir yönetim tarzıdır. Demokrasi’nin bundan gayri târifi olamaz.

Bunun içindir ki, Demokrasi, kelimenin etimolojisindeki “demos” (halk) ve “krasos” (iktidar, kuvvet) köklerine de uygun olarak, birden ziyâde halka taalluk eden bir rejim, yâni, bir “multi-demos-krasos” (çok halk iktidârı) değil, bir “demos-krasos”tur (halk iktidârı).

“Hiçbir şeyin görüldüğü kadar basit olmadığını, eğer öyle olmuş olsaydı bilim diye bir şeyin anlamsız olacağını” formüle eden prensip doğrudur; ama aynı zamanda, “en sağlam bilgilerin rûhun bir tek defada ve açık ve seçik olarak kavradığı temel bilgiler olacağını” formüle eden Kartezyen prensip de doğrudur. Beri yandan, bu iki hüküm prensipler düzeyinde ne birbiriyile mütenâkızdır ve ne de birbirlerinin hükümlerini cerh ve iptâl ederler; her ikisi de doğrudur. İkinci prensip bize “aksiyom”ları, yâni en temel, diğeri bir deyimle “en basit” bilgileri işâret ederken birinci prensip, yine Kartezyen prensip içerisinde de yeri olan, işbu basit bilgilerden yola çıkılarak elde edilen ve basit olmayan karma (kopmleks) bilgileri işâret etmektedir. Burada kullanılan “basit” kelimesinin, avâmî dildeki pejoratif mânâsında değil de, teknik mânâda olduğuna ve sarsılmaz derecede sağlamlık ifâde etmekte olduğuna dikkat

edilmelidir. Şu hâlde, bu bağlamda, diyebilmek durumundayız ki “en sağlam bilgiler en basit olanlardır”.

Evet: “Hiçbirşey görüldüğü kadar basit değildir” hükmünü konumuza uyarlayalım: Bir Kartezyen “aksiyomu” mertebesinde sağlam bir bilgi olan Demokrasi’nin bir “halk yönetimi” olduğu fikrinden hareketle, aynı zamanda “birden ziyâde halk”ın yönetimi olduğuna geçilemez; sûretâ, böyle bir imkân var imiş gibi görünse de bu doğru değildir. Böyle bir düşünce tarzı, Mantık’taki adıyla, “paraloji”dir. Mükerreren: Hiçbirşey görüldüğü kadar basit değildir; eğer öyle olmuş olsaydı bilim diye bir şey anlamsız olurdu! Demokrasi’nin bir “halk” yönetimi olması, onun aynı zamanda “birden ziyâde halk”ın yönetimi olması netîcesini doğurmamaktadır.

Niçin? İşte Kartezyen prensip burada kendisini göstermektedir: “En sağlam bilgiler rûhun bir tek defada ve açık ve seçik olarak kavradığı en temel — ve en basit — bilgilerdir.” İşbu “basitlik”, yâni sağlamlık şudur: “Bir halk yönetimi”, veya “bir halk iktidârı” ile kastedilen mânâ “bir adet halkın iktidârı” olup, “birden ziyâde halkın iktidârı” demek değildir. Buradaki basitlik, Türkçe’nin yapısından dolayı, “bir halk” ibâresinde mündemiç bulunan, hem harf-i tarifsiz (article’siz), Araplar’ın “nekrâh” dediği belirsiz “bir halk”ı (İngilizce’deki “a people”) ve hem de sayı biri olan “bir adet halk”ı (İngilizce’deki “one people”) ifade ettiğinden, çok ciddî bir zihin karmaşasına yol açmaktadır.

Evet; Demokrasi, sâdece ve yalnız bir adet halkın kendi-kendisini idâre etme tarzıdır. Bunu şu şekilde ifade edebiliriz: Demokrasi, kendi içinde homojenleşmiş, “birlik bilinci”ne ulaşmış bir adet halk ile siyâsî mekanizma arasındaki siyâset probleminin, işbu bir adet halkın iktidâra elkoyarak kendi-kendisini doğrudan ya da dolaylı olarak yönetmesi sûretiyle çözülmesi demek olup; “birlik bilinci” yerine “farklılık bilinci” taşıyan “birden fazla halk”, yâni bir “halklar topluluğu” ile siyâsî mekanizma arasındaki siyâset probleminin çözüm tarzı değildir. Bu da yine Kartezyen prensibe göre, çok basit, çok sağlam, çok açık-seçik, bedihî (évident) olan bir ilkesel sebepten kaynaklanmaktadır: “Birden fazla halk” demek, aralarında bir ortak irâdenin mevcut olmadığı heterojen bir ortam demektir ki bu ortamda siyâset problemi “*halk(lar) ile siyâsî mekanizma arasındaki*” bir problem şeklinde değil, doğrudan-doğruya işbu “*halkların kendi arasındaki bir üstünlük problemi*” olarak zuhûr etmektedir.

Bu konuyu ne kadar kısa tutsak da bugün bitirmek imkânsız; yarın görüşelim...

